

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:
Att. Hafslund Beate

Vår dato: 28.04.2017
Vår ref.: 2017/1328
Arkivnr.: 461.5

Bane NOR SF
Postboks 4350
2308 HAMAR

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Tillatelse til mudring og peling ny bru Launes 3 - Eigersund kommune

Fylkesmannen har ferdigbehandlet søknaden fra Bane Nor av 27.01.2017 og har på visse vilkår besluttet å gi tillatelse etter forurensningsloven og forurensningsforskriften til graving/mudring og peling i sjø. Vilkårene fremgår på side 6 og 7.

Tillatelsen omfatter mudring av ca. 4500 m³ sediment som samlet vil berøre et sjøbunnsareal på ca. 780 m². Vi varsler gebyr for behandling av søknaden.

Vedtaket kan påklages innen tre uker etter dette brevet er mottatt.

Vi viser til søknad av 27.01.2017 om tillatelse etter forurensningsloven/forurensningsforskriften til graving/mudring og peling i sjø på eiendommen 47/211 på Launes, Eigersund kommune. Det vises også til øvrige saksdokumenter.

Søknad og saksbehandling

Eksisterende jernbanebru over Launessundet (Launes 3) på Sørlandsbanen fikk store skader etter ekstremværet «Synne» høsten 2015, og skal skiftes ut. Samtidig planlegges det å flomsikre sundet bedre, ved å øke vanngjennomstrømningen. Bane Nor ønsker derfor å fjerne deler av fyllingen som jernbanen ligger på (se figur 1). Arbeidene består i boring av stålrør, utgraving av 5700 m³ masser (masser i sjø er inkludert her) og erosjonssikring. Dette skal gjennomføres i løpet sommeren 2017.

Undersøkelsene av sjøbunnen i området tyder på at massene som skal fjernes i hovedsak består av større stein. Gravemaskin på flåte og fra land vil benyttes for å fjerne disse massene. Ved boring i forkant av peling vil det dannes borreslam. Dette slammene vil samles i containere eller andre tette beholdere og mellomlagres til analyseresultatene av massenes forurensningsgrad foreligger.

Grunnet sterk strøm i sundet vil bruk av siltgardin ikke være gjennomførbart. Sedimentet i området er grovt og faren for spredning vurderes derfor som begrenset. Det vil være en miljørådgiver til stede for å følge opp utgravingen for å sikre at utslipp, avrenning og eventuelle uforutsette hendelser blir dokumentert.

Arbeidene med forberedelser for montering av brua vil i hovedsak foregå i perioden juni til november 2017. Boring av pæler vil foregå over 15 dager i begynnelsen av denne perioden. Etter dette følger en periode med fjerning av landkar og graving på land fra 29.07 til 31.07. Utgraving av sundet vil hovedsakelig skje mellom den 25.08 og 29.08, men vil kunne fortsette noe utover dette

dersom entreprenøren ikke rekker alt arbeidet i den oppgitte perioden. Resterende gravearbeider vil foregå i perioden 18.08 til 20.10.

Større stein uten synlig belegg vil mellomlagres innenfor tiltaksområdet på land før bortkjøring til deponi for rene masser. Disse massene karakteriseres per definisjon som rene masser. Finere masser, dersom denne typen masser påtreffes under graving, vil mellomlagres i containere, lektene eller liknende. Disse massene vil prøvetas og analyseres for innhold av miljøgifter. Massene vil deretter kjøres til egnet deponi avhengig av forurensningsgrad.

Figur 1. Kart over området som skal graves/mudres.

Miljøforhold

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2.

Naturmangfold

I følge Miljødirektoratets naturbase¹ og temakart-rogaland² er det modellert ålegras i området på innsiden av Launessundet, undersøkelser utført av Rambøll viser at det ikke forekommer noe ålegras i nærheten. Bjerkreimsvassdraget, som er et nasjonalt laksevassdrag, munner ut i Launessundet. Dette er Rogalands mest produktive - og en av landets viktigste lakseelver. Laksen har sin vandringsrute gjennom sundet via Tengsvågen og opp i elva. Tengsvågen er i tillegg et viktig bløtbunnsområde, og er satt som fredningszone for anadrom fisk.

Vannforekomst

I følge vann-nett³ ligger omsøkt område i vannforekomsten «Tengsvågen», som tilhører vanntypen «sterkt ferskvannspåvirket fjord». Vannforekomsten er foreløpig klassifisert med økologisk tilstand «antatt moderat» og kjemisk tilstand «undefinert». Miljømål for 2022-2027 er økologisk tilstand «god» og kjemisk tilstand «oppnår god».

Området nedstrøms for Launessundet tilhører vannforekomsten «Egersund», som tilhører vanntypen «beskyttet kyst/fjord». Vannforekomsten er foreløpig klassifisert med økologisk tilstand «dårlig» og kjemisk tilstand «undefinert». Miljømål for 2022-2027 er økologisk tilstand «god» og kjemisk tilstand «oppnår god».

Sediment og forurensningssituasjon

Det ligger ingen forurensningskilder i umiddelbar nærhet til tiltaksområdet. Omtrent 2 km oppstrøms ligger det gamle deponiet Trengsareid. Det ligger imidlertid 500 m inn i landet, og det er svært usikkert om dette kan påvirke vannforekomsten. Ca. 1 km nedstrøms fra området ligger en småbåthavn. Det ligger flere industribedrifter (fiskemel og olje, slipp og båtbyggeri, trevarefabrikk og mottak og bearbeiding av skrapmetall og EE-avfall) i områdene nedstrøms Launes 3. Det er flere avfallsfyllinger med avrenning til sjøen, hvor det er mistanke om deponering av farlig avfall. Undersøkelser av sedimentet utført av Rambøll sommeren 2016 på oppdrag av Fylkesmannen i Rogaland har vist konsentrasjon over grenseverdi for kobber (tilstandsklasse V) og enkelte PAH-forbindelser (tilstandsklasse III og IV) i bassenget nedstrøms tiltaksområdet (ca 1,5 km nedstrøms). Det ble også funnet høye konsentrasjoner av TBT (tilstandsklasse IV) (Rambøll, 2016). Vannmassene ved Launes bro består av brakkvann, saltvann og ferskvann blandet sammen i dette området gjennom tidevannsstrømmer. Man ser relativt lik forurensning og forurensningsgrad oppstrøms tiltaksområdet sammenlignet med nedstrøms tiltaksområdet. Dette kan tyde på at forurensingen observert oppstrøms tiltaksområdet blir transport med den salte tidevannsstrømmen inn i tiltaksområdet.

I selve utgravningsområdet består bunnen av store steinblokker og prøver av sedimentet kunne ikke tas ut. Området ble filmet med dropkamera og det ble ikke observert noen sedimentlommer i steinfyllingen. Det ble tatt ut 2 suksessfulle blandprøver (bestående av 4 delprøver) fra området oppstrøms tiltaksområdet, ca. 25 til 75 m oppstrøms. Det ble påvist konsentrasjoner av kobber tilsvarende tilstandsklasse V (svært dårlig kvalitet) ved begge prøvepunktene. Det ble også påvist konsentrasjoner av TBT tilsvarende tilstandsklasse IV (dårlig kvalitet) for Prøvepunkt 2 og 3. For antracen lå deteksjonsgrensen for analysemetoden innen tilstandsklasse III (moderat kvalitet), og det kan derfor ikke avgjøres om konsentrasjonen tilsvarer tilstandsklasse I, II eller III.

---

¹ <http://kart.naturbase.no/>

² <http://www.temakart-rogaland.no>

³ <http://vann-nett.no>

Konsentrasjoner av øvrige miljøgifter klassifiseres til tilstandsklasse I (bakgrunnsnivå) og II (god kvalitet).

Fylkesmannens vurdering

Rettslig grunnlag

Fylkesmannen har vurdert søknaden på bakgrunn av de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig medfører, jf. forurensningsloven § 11. Vurderingstemaet suppleres av kravene i vannforskriften §§ 4-6, og kravene i naturmangfoldloven § 7 om at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelsen etter forurensningsloven.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Våre vurderinger og krav er basert på prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker (BAT), jf. forurensningsloven § 2 nr. 3 og naturmangfoldloven § 12 om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven krever at beslutninger også skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet der dette er relevant. Beslutning skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på «føre-var-prinsippet». Naturmangfoldet gjelder arters bestands-situasjon, naturtypers utbredelse, økologiske tilstand og effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Vannforskriften (nasjonale mål)/EUs vanndirektiv

Vannforskriften fastsetter miljømål for vannforekomster og inndeler vannforekomster i fem tilstandsklasser. Miljømålene i vannforskriften §§ 4-6 innebærer at tilstanden i vannforekomstene skal beskyttes mot forringelse, og forbedres med mål om å oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Dersom tiltaket fører til at vannforekomsten endrer tilstandsklasse i negativ retning, vil det foreligge en forringelse. Miljømål skal nås, og forringelse er ikke tillatt med mindre vilkårene for å gjøre unntak er oppfylt, jf. vannforskriften § 12. Fylkesmannen har derfor vurdert om kravene i vannforskriften er til hinder for å gi tillatelsen etter forurensningsloven.

Miljøpåvirkning

Spredning av forurensede bunnsedimenter

Uten særskilte tiltak vil arbeidene i sjø føre til oppvirvling av forurensede bunnsedimenter, noe som vil kunne gi negative effekter på det marine miljø. Det vil derfor være viktig å hindre partikkelspredning, både med tanke på å bevare eventuelle marine verdier, samt for å unngå spredning og transport av miljøgifter fra sedimentene og til omgivelsene.

Samlet miljøpåvirkning

Arbeidene kan ved utføring føre til oppvirvling og spredning av forurensede bunnsedimenter. Partikkelspredning kan påvirke vannforekomstens tilstand i negativ retning, samt forringe produksjonsmuligheter for fisk og andre marine organismer.

Det er dokumentert viktige naturtyper i området, men de er ikke forventet å bli påvirket utover at arbeidet kan virke forstyrrende på fuglelivet i området. Tiltaksområdet er påvirket av menneskelig aktivitet, og Fylkesmannen vurderer det ikke som sannsynlig at arbeidene, utført i henhold til fastsatte vilkår, vesentlig vil skade naturmangfoldet i området. Eventuell forringelse av vannmassene forventes å være relativt kortvarig og avgrenset av tidsrommet arbeidet pågår. Tiltakene skal utføres kontrollert og mudringsarbeidene skal utføres ved hjelp av gravemaskin fra lekter.

På bakgrunn av samfunnsnytte, nødvendighet av arbeid, arbeidets omfang, planlagt utførelse og varighet, mener Fylkesmannen at det omsøkte tiltaket, utført i henhold til fastsatte vilkår, utgjør en liten men akseptabel risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten nedstrøms som helhet jf. miljømålet i vannforskriften § 4.

Metode

Tiltakshaver må dekke kostnader ved å begrense eventuell skade på naturmiljø som følge av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 11. Fylkesmannen har under gjort en vurdering av forslaget til søker når det gjelder tiltak som skal hindre negative konsekvenser på naturmiljøet som følge av arbeidene.

Strømmen er for sterk til at siltgardin kan benyttes. For å hindre partikkelspredning er det foreslått at utgraving bør foregå når det er liten vannføring i elva som renner ut i Tengsvågen. Arbeidene skal utføres ved hjelp av gravemaskin fra lekter. Det er ikke kjent i hvilken grad tidevannsstrøm påvirker området, men utgraving på vannstille mellom flo og fjære vil være en fordel. I det minste når de største steinene er fjernet og dersom finere masser avdekkes. Med hensyn til tiltaksområdets beskaffenhet, fysiske forhold, samt arbeidenes omfang og varighet, er vi av den oppfatning at de avbøtende tiltak som er foreslått bør følges for å hindre unødvendig partikkelspredning ut av området.

Fylkesmannen stiller også krav til at støy fra arbeidene og/eller anleggstrafikk ikke skal overskride grenseverdiene i Klima- og Miljødepartementets «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging» (T-1442/2016).

Konklusjon og begrunnelse

Vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven tilsier at naturen i området kan bli påvirket av tiltaket. Tiltaket skal imidlertid utføres i et område som allerede er påvirket av menneskelig aktivitet og inngrep, og det skal gjennomføres i løpet av et begrenset tidsintervall. Fylkesmannen finner derfor på visse vilkår å kunne gi tillatelse til omsøkte arbeider i sjø i Launessundet, Eigersund kommune.

Tillatelsen er begrunnet i at tiltaket ikke vil føre til uakseptable miljøvirkninger, samt at det er liten risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten, forutsatt at tiltaket utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknaden av 27.01.2017, samt opplysninger fremkommet under behandling av søknaden.

Risikoklasse

Fylkesmannen skal som en del av behandlingen av det omsøkte tiltaket ved Launes 3 plasserer anleggsarbeidene i en risikoklasse. Risikoklassifiseringen er et uttrykk for forurensningspotensialet som foreligger, og er gradert fra 1 til 4, der 1 er høyeste risiko. På bakgrunn av arbeidenes omfang, lokale forhold, samt de opplysningene som er fremkommet av søknad og i søknadsprosessen, blir anlegget plassert i **risikoklasse 3**. Plassering i risikoklasse gir føringer for rutinemessig, formell kontakt mellom SVV og Fylkesmannen.

Vedtak

Med hjemmel i lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. § 16, og i henhold til forskrift om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) § 22-6, gir Fylkesmannen i Rogaland på visse vilkår Bane Nor tillatelse til mudring og peling i sjø ved gnr.47, bnr. 211 i Launessundet, Eigersund kommune.

Tillatelsen omfatter:

- *Mudring av ca. 4500 m³ løsmasser (berørt sjøbunnsareal ca. 780 m²)*
- *Mellomlagring av grave- og boremasser på land, massene skal lagres forsvarlig uten fare for avrenning*

Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer for beslutningen. Søknaden er også vurdert etter bestemmelsene i vannforskriften. Det stilles nedenfor vilkår om tiltak for å begrense forurensning, og for å motvirke skader på det marine miljø.

Vi viser også til tillatelse gitt 12.19.2016 til inngrep i vassdrag, Launes 3, Eigersund kommune. Vedtaket gitt da gjelder sammen med vedtaket i denne tillatelsen.

Vilkår

Med hjemmel i forurensningsloven § 16 blir det stilt følgende vilkår for tillatelsen. Vilkårene er nummerert for å lette den planlagte rapporteringen, særlig med tanke på avvik.

1. Bane Nor er ansvarlig for at tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere dem som skal gjennomføre arbeidene i sjø om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidene. Det er videre tiltakshaver sitt ansvar å sørge for å fremskaffe alle nødvendige opplysninger slik at arbeidet kan gjennomføres tilfredsstillende og i henhold til tillatelsen. Tiltakshaver er også ansvarlig for å gi beskjed til Fylkesmannen når arbeidene i sjø starter.
2. I henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, plikter tiltakshaver å påse at det etableres internkontroll som sikrer at kravene i denne tillatelsen overholdes, slik at arbeidet kan revideres. Fylkesmannen skal ha uhindret adgang til anleggsarbeidene, dokumenter m.m., for å kunne føre tilsyn med aktivitetene.
3. Arbeidene i sjø skal utføres på en måte som minimerer risiko for skade og/eller ulempe for det marine miljø:
  - 3.1. Arbeidene skal utføres på en så skånsom måte som mulig, slik at minst mulig finpartikulært materiale virvles opp og spres i vannmassene.
  - 3.2. Større stein uten synlig belegg kan mellomlagres og deponeres som rene masser.
  - 3.3. Finere masser som graves opp skal mellomlagres uten fare for avrenning. Analyseresultatene vil avgjøre hva slags deponi de skal leveres til. Masser som ikke overskrider normverdiene (eller naturlige bakgrunnsverdier) for forurenset grunn, kan brukes fritt jf. M350-2015 del 3 vedlegg IV
4. Ved boring i forkant av peling skal boreslammet samles i containere eller andre tette beholdere og mellomlagres til analyseresultater av massene foreligger. Analyseresultatene vil avgjøre hva slags deponi de skal leveres til.
5. Støy fra arbeidene og/eller anleggstrafikk skal ikke overskride grenseverdiene i Klima- og miljødepartementets «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging» (T-1442/2016).

6. Dersom det påtreffes kulturhistorisk materiale (glass, keramikk, vrakdeler, bearbeidet flint, etc.) må arbeidene stanses og Museum Stavanger AS og Rogaland fylkeskommune varsles (jf. lov om kulturminner §§ 8 og 14 tredje ledd).
7. Ved avvik fra vilkår i denne tillatelsen eller andre uventede hendelser som berører ytre miljø er tiltakshaver ansvarlig for at Fylkesmannen varsles umiddelbart. Avvik skal loggføres.
8. Når arbeidet er ferdig skal tiltakshaver utarbeide en kort rapport der samtlige resultater fra arbeidene presenteres, og hvor en dokumenterer at vilkårene i denne tillatelsen er oppfylt. Rapporten skal angi mengde oppmudrede masser, samt dokumentasjon på at masser som ikke er rene er levert til godkjent deponi på land. Eventuelle avvik skal begrunnes og dokumenteres. Rapporten skal sendes til Fylkesmannen innen 6 uker etter avsluttet arbeid.
9. Tillatelsen gjelder i to år fra dags dato.

Vi vil understreke at all forurensning fra arbeidene ved Launes 3 isolert sett er uønsket.

Brudd på vilkår i en tillatelse medfører straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen ikke fritar for erstatningskrav for eventuelle skader eller ulemper som følger av virksomheten, jf. § 53. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt, kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Vi gjør oppmerksom på at tillatelsen ikke fritar fra plikter i henhold til annen lovgivning.

Varsel om gebyr

Fylkesmannens behandling av søknader om tillatelse etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning, jf. kapittel 39 i forurensningsforskriften. Vår behandling av denne saken har medført en ressursbruk tilsvarende gebyrsats 6 jf. forurensningsforskriften § 39-4. Karmøy kommune skal derfor betale et gebyr på **kr 19 700,-** for Fylkesmannens behandling av søknaden. Eventuelle merknader til varselet sendes Fylkesmannen innen 14 dager fra mottak av dette brevet.

Etterhåndskunngjøring

Tillatelsen og søknadsdokumentene vil bli lagt ut til offentlig ettersyn på internettsiden til Fylkesmannen i Rogaland www.fylkesmannen.no/rogaland under emnet «Miljø og klima».

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra melding om vedtaket er mottatt. En eventuell, begrunnet klage stiles til Miljødirektoratet, og sendes Fylkesmannen i Rogaland, Postboks 59 Sentrum, 4001 Stavanger, eller til fmropost@fylkesmannen.no.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernshjef

Mikkel Hedegaard
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Mikkel Hedegaard
Saksbehandler telefon: 51568766
E-post: fmromih@fylkesmannen.no

Kopi til:
Rambøll